

НА КРАЈУ ДАНА

Позната и бројним наградама призната тридесетчетири хаику песника сусрећу се "НА КРАЈУ ДАНА", у првој српско – бугарској антологији хаику песама.

Хаикуи преведени на српски, бугарски и енглески језик, отварају врата и другим љубитељима хаику поезије, да се упознају са хаику достигнућима ова два блиска народа.

Повод за објављивање ове књиге, поред вишегодишње сарадње и дружења песника, је и трећа Светска хаику конференција, која се одржава у јулу 2005. године, у Софији, у Бугарској – где ће ова заједничка антологија и први пут бити представљена јавности.

НА КРАЈА НА ДЕНЯ

" НА КРАЈА НА ДЕНЯ ", на првата србско-българска антология на хайку-стихотворения, събрание се общо тридесет и четири известни и награждавани хайку-поети.

Преведените хайку-стихотворения на србски, български и английски език, създават възможност и други любители на хайку-поезия да ги прочетат с удоволствие и се запознаят с хайку постиженията на тези два близки народа.

Повод за публикуването на тази книга, освен дългогодишното сътрудничество и общуване на поетите е и Третата конференция на световната хайку асоциация, която ще се състои през юли 2005 година в София, в България - където тази съвместна антология ще бъде представена за пръв път.

Бугарска - Софија, 17.07.2005. године
3. Светска хаику конференција

Српски хаику песници (с лева на десно: Горан Полетан, Бранислав Ђорђевић, Витомир Милетић - Витата /чучи/, Александар Павић, Душан Гладич, Зоран Антонић и Александар Обровски) у друштву са Председником Светске Хаику Асоцијације Бањом Натсуишијем (стоји, други с лева).

НА КРАЈУ ДАНА

НА КРАЈА НА ДЕНЯ

ДОБРА СРЕЋА

Гинка Билијарска
Председник Бугарског хаику клуба

Зашто волимо српски хаику? Зато јер је веома дубок и драматичан; зато што увек успева да нас изненади нечим новим - после толико стихова написаних и прочитаних.

Зашто волимо српске песнике? Зато што су дивни људи! Али поред тога, зато јер су они први који су пружили руку бугарском хаику, помажући му да пронађе своје место у светском поетском простору.

Њихова имена смо сретали много пута на светским конкурсима и познатим сајтовима хаику поезије. Изгледа да имамо много тога једни о другима да научимо, јер њиховим именима додали смо нова. Рецимо, Саша Обровски предложио је да направи прву српско - бугарску књигу са песницима из Новог Сада.

Ова књига представља читаоцима 17 хаику аутора из разних делова Бугарске. Неки од њих су објавили неколико књига, не само хаику, већ и других књижевних жанрова: поезије, прозе, драме. Многи од њих су добитници државних и међународних књижевних награда.

Наша експериментална српско-бугарска књига хаику биће посебно издање за Бугарски хаику клуб – прво у коме ће читаоци имати прилику да се упознају и са српским и са бугарским ауторима хаику, током трајања Треће Светске хаику конфере-ренције у Софији, од 15. до 18. јула 2005. године. Надамо се да ће то бити корисно искуство за све нас, али и добар пример за многе у нашој земљи и окружењу.

ХАИКУ НАШ НАСУШНИ

Александар Шево

(изводи из предговора)

Иако је хаику поезија присутна у Србији већ осамдесет година, до дана данашњег она није успела да заузме место које јој с правом припада. Не, рећи ће неки, па постоје клубови и удружења хаику песника, организују се конкурси, у разним центрима излазе посебна и периодична издања, библиографија садржи преко 500 јединица, наши хаиђини, присутни и познати у иностранству, освојили су прегршт награда на најпрестижнијим светским такмичењима, имамо низ песника с великим словом, који хаику пишу и доживљавају изнутра, који чак виде свет оним нарочитим хаику погледом. Међутим, без обзира на релевантне чињенице хаику поезија је и даље на маргини

књижевних догађања: критика не може или не жели да је види, на прсте једне руке могу се набројати уредници који је објављују раме уз раме с "великом поезијом", ретки су и књижевници који на те "песме без речи" не гледају с висине. А и наш просечни човек, најчешће склон догмама, самоуверен и недовољно упућен, не пропушта прилику да каже: "Хаику? Па то може свако!"

Намеће се питање зашто се толико потцењује хаику и кратка књижевна форма уопште? По којој логици је збирка врхунских хаику мање вредна од других књижевних жанрова? ...

Хтели ми то да признамо или не, живимо у време моде, модних трендова и брендова, у свету где је све постало роба, тако да савремено тржиште књиге признаје само роман, ко те пита да ли је добар и да ли је уопште роман. Савремени човек све ређе се наклони да узме у руке књигу, а кад се већ наклони, воли да узме "нешто конкретно". Читајући роман, он се релативно брзо навикава на ауторов начин приповедања, осећа задовољство, јер натанане путује кроз време и простор, упознаје далеке земље, људе и обичаје, јер дуго живи у паралелном свету у коме не мора да размишља о сутрашњем дану, поскупљењу бензина или спремању зимнице. А кратка књижевна форма му не дозвољава да се до те мере опусти, да се препусти заборава и уживању, јер је нелинеарна, не да се читати брзо, пуна је набоја, асоцијација, неочекиваних обрта и, што је најгоре, често се сврши пре но што почне. После сусрета са "збијеним мислима" обичан читалац почиње да слути да је за разгледање миша и слона неопходно исто време, па кад је већ тако, онда бар дај слона! ...

Ако кренемо узводно, према извору, видећемо да се о хаику поезији не може говорити а да се не спомене будизам, тачније, једна од његових варијанти под називом зен. Оне радозналије, који пожелеле да се упознају бар с његовим основама, већ на почетку чека нови шок, јер се испоставља да зен није ни религија ни филозофија и да, заправо, измиче сваком покушају дефинисања. Ако га, пак, морамо дефинисати, онда је он, најкраће речено, једно велико ништа, што је почетак и истовремено крај било какве филозофије. Зен је стање свести које подразумева да је свет око нас недељива целина чији центар није човек (знају ли заљубљени у себе еколози да нису оригинални?). Једна од еманација зена је и хаику - својеврсни ментални запис слике из природе који се преноси обичним речима, водећи рачуна да се не склизне у баналан исказ. Ту аутор треба да се раствори у природи, да се стопи с њом, да нестане, макар толико да не смета читаоцу у доживљају понуђене слике. Дакле, аутор мора да буде потпуно транспарентан, не сме ништа да тумачи, нити да говори о себи.

Пошто хаику поезија почива на принципу "мање је више", важне речи штите се од неважних или, како би рекао лингвиста, неопходно је ослободити текст семантичког баласта, а људи који пишу добро знају колико је то тешко. Ослобођене "сала, стрија и целуита" речи се поново рађају, почињу да дишу, успостављајући нове значењске односе. У добром "густом" хаику чак и пауза има функцију, јер изазива ефекат продуженог дејства, па се "чита" и оно што није написано. Тај моменат као да заборављају тенденциозни критичари, чија је основна замерка да хаику недостаје дужина. Они заборављају да је ћутање каткад речитије од дугог приповедања, заборављају да поезија може да говори чистим сликама, да зрачи оним необјашњивим што стоји између речи.

Све у свему, испада да хаику могу писати само људи који се не боје да остану насамом са собом, они што умеју да осете трептаје живота и да ћуте, који поседују дар да виде, а не да гледају, људи који чују како расте трава, који се диве величини и савршенству мушице, који у кишној капи слуте васиону. Хаику пишу духовне аскете, малобројни, упорни, стрпљиви за још малобројније, упорније, стрпљивије. Хаићин открива универзално у појединачном, и обрнуто. Он стално пише и брише, ризикујући да оно што преостане назове песмом.

Верујем да се у овом случају ризик исплатио, јер је књига **НА КРАЈУ ДАНА** окупила по седамнаест еминентних српских и бугарских песника, који у време посртања и деоба нису пожелели да се доказују, поготово да се надмећу, већ да се као представници два историјски и географски блиска народа огледају један у другом, да траже сродне душе, нудећи пресек свог стваралаштва. За почетак довољно, зар не? Надам се да ће оваква окупљања постати традиција, а књизи желим дуг живот и што шири круг читалачке публике.

Нови Сад, мај 2005.

Горан Полетан чита свој хаику стих на српском и енглеском језику, а Бања Натсуиши, у сопственом преводу, на јапанском.

У збирци су представљени:

- **ГИНКА БИЉАРСКА** (Софија)
- **ЗОРАН АНТОНИЋ** (Ветерник)
- **ПАВЕЛ БОРЖУКОВ** (Софија)
- **БРАНИСЛАВ БРЗАКОВИЋ** (Ниш)
- **КИРИЛ ДИМИТРОВ** (Пловдив)
- **ЗОРАН ДОДЕРОВИЋ** (Нови Сад)
- **ОМИЛА – ЦВЕТА ЦАГАРОВА** (Софија)
- **БРАНИСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ** (Нови Сад)
- **ВИКТОРИЈА КАБАДЕЛОВА** (Софија)
- **ДУШАН ГЛАДИЋ** (Апатин)
- **др КУНКА РАДЕВА** (Софија)
- **БОРО ЛАТИНОВИЋ** (Кула)
- **ИВАНКА ЈАНКОВА** (Пловдив)
- **ВИТОМИР МИЛЕТИЋ – ВИТАТА** (Петроварадин)
- **СТЕФАН ПЕТКОВ** (Софија)
- **ЈАСМИНКА НАДАШКИЋ** (Смедерево)
- **АЛЕКСАНДРА ИВОЈЛОВА** (Софија)
- **АЛЕКСАНДАР ОБРОВСКИ** (Нови Сад)
- **ПЕТАР ПЛАМЕНОВ** (Софија)
- **АЛЕКСАНДАР ПАВИЋ** (Гајдобра)
- **ЛЧЕЗАР СЕЉАШКИ** (Сатовча)
- **ГОРАН ПОЛЕТАН** (Аустралија)
- **ВИОЛЕТА СОЛНИКОВА** (Павликени)
- **ЗОРАН РАОНИЋ** (Пљевља)
- **ПЕТЈА ЈОШКОВА** (Монтана)
- **ДРАГАН Ј. РИСТИЋ** (Ниш)
- **КРАСИМИРА КАЗАНЦИЕВА** (Софија)
- **НЕБОЈША СИМИН** (Нови Сад)
- **КАНЧО ВЕЛИКОВ** (Павликени)
- **БОГДАНКА СТОЈАНОВСКИ** (Нови Сад)
- **ГЕОРГИ ТОДОРОВ** (Софија)
- **ЉУБИНКА ТОШИЋ** (Ужице)
- **ХРИСТО КЕ ПЕЛА** (Софија)
- **НАТАША СТАНКОВИЋ** (Нови Сад)

Бања Натсуиши, председник Светске хаику асоцијације представља присутнима српско – бугарску збирку хаику песама «На крају дана».

Хаикуи присутних српских хаику песника на 3. Светској Хаику Конференцији, из збирке «На крају дана» у преводу на јапански - Бање Натсуишија:

From НА РАЈУ ДАНА (Novi Sad, July, 2005) 一日の終わり (ノヴィ・サド、2005年7月)	
Japanese translation by Ban'ya Natsumi	
Zoran Antonić (1976-) ソラン・アントーニッチ 馬とともに 農夫耕す 最後の畝とおのが影	
Zoran Doderović (1960-) 街頭 道を照らす どの雨降にも	
Branislav Djordjević (1951-) ブラニスラフ・ジョルジエヴィッチ 町の寒隊 軒下で 雨やどり	
Dusan Gladić (1959-) ドゥシャン・グラディッチ 一日の終わり 道に影よこたわる おが影の前	
Vitomir Miletic-Witata (1967-) ヴィトミール・ミレティッチ-ヴィタータ 秋の風 最後の葉 またたきはじめる	
Aleksandar Obrovski アレクサンダル・オブロフスキ 靴の先におろぎ 歌う夜のとばりに 二人ですわり	
Aleksandar Pavić (1960-) アレクサンダル・パヴィッチ 案山子さえ なお美し 雪におほはれ	
Goran Poletan (1962-) ゴラン・ポレタン 突然犬吠え おびえたカンガルー 囁き続ける	
Dragan J. Ristoć (1948-) ドラガン・J・リステイッチ おひげれやもめ 権と愛犬見つめる 街の女	

Исти хаикуи на српском и бугарском језику:

ЗОРАН АНТОНИЋ (Ветерник крај Новог Сада)

Сељак за коњем
заора последњу бразду
и своју сенку.

Селянин след коња
изора последната бразда
и сянката си.

ЗОРАН ДОДЕРОВИЋ (Нови Сад)

Улична лампа
свакој капљици кише
осветљава пут.

Уличната лампа
на всяка капчица дъжд
осветљава пътя.

БРАНИСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ (Нови Сад)

Добује киша.
Под тендом чекају
улични свирачи.

Вали дъжд.
Под стряхата чакат
уличните свирџии.

ДУШАН ГЛАДИЋ (Апатин)

На крају дана
сенка полегла на пут
- испред мене.

На края на деня
сянка легнала на пътя
- пред мен.

ВИТОМИР МИЛЕТИЋ – ВИТАТА (Петроварадин)

Јесењи ветар.
Затрепери на грани
последњи лист.

Есенен вятър.
На клона затрепери
последният лист.

АЛЕКСАНДАР ОБРОВСКИ (Нови Сад)

Код ципеле
ми запева зрикавац.
Седимо у сутону.

Край обувката
ми запя зелен скакалец.
Седиме в здрача.

АЛЕКСАНДАР ПАВИЋ (Гајдобра)

Чак и страшило
под пахуљама снега
изгледа лепше.

Дори и плашилото
под снежинките
изглежда по-хубаво.

ГОРАН ПОЛЕТАН (Кројдон Парк, Аустралија)

Залаја пас.
Изнад ограде скочи
уплашени кенгур.

Куче започна да лае.
Над оградата скочи
уплашен кенгур.

ДРАГАН Ј. РИСТИЋ (Ниш)

Матори момци -
пас и ја посматрамо
жене на улици.

Неженени мъже -
кучето и аз гледаме
жените на улицата.